

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "พยาบาลชาย : วิถีชีวิตการทำงานปัญหาและการปรับตัว" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่ผู้ชายมีลักษณะเป็นคนกลุ่มน้อยจากการเข้าร่วมวิชาชีพซึ่งเคยถือว่าเป็นงานเฉพาะสำหรับเพศหญิงว่าจะมีรูปแบบของการปฏิสังสรรค์ และแบบแผนการตอบสนองต่อภาวะการเป็นคนกลุ่มน้อยในลักษณะเช่นใด รวมทั้งวิเคราะห์ว่ามีโอกาสที่จะได้รับการยอมรับความรู้ ความสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในวิชาชีพพยาบาลได้อย่างแท้จริงหรือไม่ โดยนำเอากรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะ tokenism ของ kanter มาเป็นแนวในการวิเคราะห์ การศึกษาครั้งนี้ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้เทปบันทึกเสียงเป็นเครื่องมือในการบันทึก โดยรวบรวมข้อมูลจากพยาบาลชายที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง จำนวน 20 คน

ผลการศึกษาพบรูปแบบของสถานการณ์การปฏิสังสรรค์และแบบแผนการตอบสนองระหว่างพยาบาลชายกับพยาบาลหญิง 3 ลักษณะดังนี้

1. พยาบาลชายมีแนวโน้มที่จะเกิดความรู้สึกว่าตนเองนั้นตกเป็นเป้าสายตาของผู้ร่วมงานหญิงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากการที่พยาบาลชายมีจำนวนน้อยกว่าพยาบาลหญิงมาก โดยลักษณะดังกล่าวจะทำให้พยาบาลชายมีการตระหนักรู้ถึงอยู่ตลอดเวลา และในบางครั้งจะนำไปสู่การเกิดภาวะความกดดันในการปฏิบัติงาน โดยทำให้เกิดความตึงเครียดในการทำงาน ขาดความเป็นลักษณะส่วนตัว ต้องทำงานด้วยความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด และไม่ให้เกิดการกระทำของตนเด่นเกินคนอื่น แต่อย่างไรก็ตามในที่สุดแล้ว การเกิดลักษณะ ดังกล่าวนี้ก็จะยังเป็นประโยชน์ต่อพยาบาลชายในการที่จะได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเอง และมีแนวโน้มที่จะมีความชำนาญในการปฏิบัติงานนั้น ๆ มากยิ่งขึ้นด้วย
2. พยาบาลชายมีแนวโน้มที่จะรับรู้ถึงการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างพยาบาลชายและพยาบาลหญิง จากภาวะการทำงานในด้านของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแผนกต่าง ๆ ของฝ่ายการพยาบาล การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ร่วมงาน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้าน

วิชาการของฝ่ายการพยาบาล ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ จะทำให้พยาบาลชายเกิดความรู้สึกว่าตนเองนั้นมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากผู้ร่วมงานอื่น ๆ ทำให้เกิดความเสียเปรียบในการปฏิบัติงาน รวมทั้งไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมในวิชาชีพได้อย่างแท้จริง ซึ่งในที่สุดจะมีผลทำให้พยาบาลชายเกิดการแยกตัวออกไปจากผู้ร่วมงานคนอื่น ๆ ทำให้เกิดภาวะความโดดเดี่ยวขึ้น

3. พยาบาลชายมักจะถูกรับรู้ว่ามีประสบการณ์ที่ต่างกันโดยเปรียบเทียบ

สถานภาพ และบทบาทในลักษณะต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของคนที่เมื่อผู้ชายทั่วไป ดังจะเห็นได้จากการปฏิบัติงานกับผู้ป่วยและญาติ พยาบาลชายมักจะถูกผู้ป่วยและญาติเข้าใจผิดโดยการเรียกพยาบาลชายว่า "หมอ" (หมายถึงแพทย์) อยู่เสมอ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้พยาบาลชายเกิดความรู้สึกว่าเข้ามาประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสม และมีความคิดแปลกจากผู้ชายทั่วไป ส่วนด้านการปฏิบัติงานระหว่างพยาบาลชายกับบุคคลทั่วไป พยาบาลชายมักจะไม่เปิดเผยตนเองว่าเป็นพยาบาล เพราะเสียเวลาในการปรับการรับรู้ และถูกมองว่าเป็นพวกรักร่วมเพศ ซึ่งในที่สุดจะมีผลทำให้พยาบาลชายเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม และไม่ภูมิใจที่เข้ามาประกอบวิชาชีพพยาบาล และในด้านของการปฏิบัติงานระหว่างพยาบาลชายกับผู้ร่วมงานหญิงนั้น พยาบาลชายมักจะมีความรู้สึกว่าถูกผู้ร่วมงานหญิงมองในลักษณะที่เป็นตัวแทนของพยาบาลชายทุกคนที่ทำงานในโรงพยาบาลแห่งนี้ นอกจากนี้พยาบาลชายยังมีแนวโน้มที่จะถูกจำกัดบทบาทในการปฏิบัติงานโดยการกำหนดให้ไปปฏิบัติงานในหน่วยงานที่คิดว่าเหมาะสมกับลักษณะของผู้ชายทั่วไป โดยลักษณะดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการที่พยาบาลชาย มีความรู้สึกว่าพยาบาลหญิงมักกำหนดบทบาทที่มีลักษณะพิเศษให้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการง่ายต่อการทำความเข้าใจลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง 4 รูปแบบ คือ บทบาทของผู้ที่มีความแข็งแรง บึกบึน บทบาทของผู้ที่ชอบแก้ปัญหา บทบาทของผู้ที่ชอบการเป็นผู้นำ และบทบาทของพวกรักร่วมเพศ อย่างไรก็ตามพยาบาลชายก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับและปฏิบัติตามบทบาทที่กำหนดให้ ยกเว้นบทบาทของพวกรักร่วมเพศแม้ว่าในบางครั้งการยอมรับจะหมายถึงการจำกัดความสามารถในการทำงานลง และทำให้เกิดความเครียดขึ้นก็ตาม

นอกจากนี้ พบว่า ผลกระทบจากภาวะการเป็นคนกลุ่มน้อยยังส่งผลให้กลุ่มพยาบาลชายส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะลาออกจากองค์กรแห่งนี้ เพื่อไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งมีบางส่วนที่ตั้งใจจะลาออกจากการประกอบวิชาชีพพยาบาลเพื่อไปปฏิบัติงานในอาชีพอื่น ๆ